

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Planering av Sevesotillsyn

Metodstöd inför länsstyrelsens planering
av Sevesotillsyn

**Planering av Sevesotillsyn – Metodstöd inför länsstyrelsens planering
av Sevesotillsyn**

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Enhet: Enheten för säkerhantering av farliga ämnen

Publ nr: MSB2220 – Reviderad juli 2023
Tidigare utgiven: november 2015
ISBN: 978-91-7927-409-2

Innehåll

1	INLEDNING.....	4
	Bakgrund	4
	Syfte.....	5
2	LÄNSSTYRELSENS TILLSYN ENLIGT SEVESOLAGEN.....	6
3	PLANERING AV TILLSYN	9
3.1	Övergripande behovsanalys.....	10
	Lokal och regional information	11
	Nationell och internationell information.....	12
3.2	Länsstyrelsens tillsynsplan	13
	Vilket län och år planen omfattar	14
	Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter	14
	Förteckning över de verksamheter som planen omfattar.....	16
	Förteckning över grupper av verksamheter enligt 13a § Sevesolagen	16
	Förteckning över de verksamheter där andra faktorer i omgivningen kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka	17
	Naturliga faktorer/orsaker.....	18
	Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram	18
	Planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök	20
	Rutiner för tillsyn enligt 17 § Sevesoförordningen	21
	Rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter	22
	Tillsynsplanen ska beslutas av länsstyrelsen	22
	Bilaga 1 – Tillsynsområden inom Sevesotillsynen.....	23

1 Inledning

Bakgrund

Detta metodstöd är en revidering och uppdatering av det *Metodstöd för länsstyrelsernas planering av Sevesotillsyn*¹, som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tog fram 2015.

MSB har vid myndighetens samordnande, uppföljande och utvärderande arbete av länsstyrelsernas operativa arbete identifierat att det finns behov av vägledning för att utveckla systematiken vid länsstyrelsernas årliga planering inför tillsyn av Sevesoverksamheter. Därutöver finns det ett behov av stöd avseende utformning av tillsynsplaner, tillsynsprogram och dess innehåll.

MSB har konstaterat att tillsynsprogrammen för verksamheterna i flera fall inte grundas på den systematiska analys och planmässiga bedömning av riskerna för allvarlig kemikalieolycka som Sevesolagstiftningen kräver. Dessutom ger inte alltid tillsynsprogrammen den bild över tillsynsbehovet hos verksamheterna som är önskvärd för att tillsynsprogrammen ska utgöra ett bra underlag vid tillsynsplaneringen.

Det här dokumentet är ett metodstöd med syftet att på ett strukturerat och systematiskt sätt ge stöd för länsstyrelsernas planering av Sevesotillsynen. Metodstödet ska bidra till att tillsynsbehov och prioriteringsgrunder för tillsynen kan fastställas och ge underlag för samordning av Sevesotillsynen med andra angränsande lagstiftningsområden.

Det ska även ge struktur för hur utformningen av länsstyrelsernas tillsynsplaner och tillsynsprogram kan ske. Metodstödet utgår från bestämmelserna avseende tillsynsplanering, tillsynsplan och tillsynsprogram som föreskrivs i Sevesolagstiftningen². Lagstiftningen anger bland annat att tillsynen ska vara utformad så att den medger en planerad och systematisk granskning av de tekniska system samt organisations- och driftsystem som tillämpas vid verksamheten. Metodstödet kommer även att ligga till grund för MSB:s uppföljning av länsstyrelsernas arbete med Sevesotillsynen.

¹ Metodstöd för länsstyrelsens planering av Sevesotillsynen, 2015-11-03, MSB dnr 2014-01334.

² 18 § Sevesolagen (1999:381)

15 -20 §§ Sevesoförordningen (2015:236)

11, 12 och 14 §§ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

Revision och uppdatering av metodstödet, i den del som avser länsstyrelsernas tillsynsplanering och tillsynsplan, har utförts av Sevesohandläggarna vid enheten för hantering av industriella risker på MSB. Peter Norlander enhetschef vid ovan nämnda enhet har varit projektägare och Helena Håkansson, (Sevesohandläggare MSB) har varit projektledare till och med den 28 april 2023. Därefter har Carl Bonde (Sevesohandläggare MSB) tagit över projektledarskapet och slutfört arbetet med publikationen.

MSB:s arbetsgrupp har under projektets gång inhämtat synpunkter från referensgruppen bestående av länsstyrelsens representanter i den nationella arbetsgruppen för Seveso (AGS³) samt Länsstyrelsernas Nationella samordnare för Sevesotillsyn.

Syfte

Syftet med länsstyrelsernas Sevesotillsyn är att följa upp och granska att verksamhetsutövarna följer de krav och skyldigheter som finns angivna i Sevesolagstiftningen. Verksamhetsutövarna ska förebygga riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. I de fall en allvarlig kemikalieolycka inträffar är verksamhetsutövaren skyldig att begränsa följderna för människors hälsa och miljön. Den systematik som här beskrivs bygger på att tillsynsmyndigheten gör en bedömning om verksamheterna lever upp till lagens syfte. Systematiken ska ses som ett stöd för länsstyrelsen med förslag på hur tillsynsplaneringen kan ske. De tillsynsområden som länsstyrelsen ska följa upp och bedöma presenteras i metodstödet avsnitt 2 - länsstyrelsens tillsyn enligt Sevesolagen och utvecklas i bilaga 1 - Tillsynsområden inom Sevesotillsynen.

En nationell och enhetlig systematik bidrar till att öka likvärdigheten i länsstyrelsernas bedömning och avvägningar, rättssäkerheten för verksamheterna och utbytet av erfarenheter mellan myndigheter.

³ ArbetsGruppSeveso (AGS) är en samverkansgrupp inom Seveso som består av representanter från MSB, fyra länsstyrelser, Länsstyrelsernas Nationella samordnare för Sevesotillsyn, Naturvårdsverket och Arbetsmiljöverket. MSB är ordförande i AGS.

2 Länsstyrelsens tillsyn enligt Sevesolagen

MSBs uppfattning är att länsstyrelsens tillsynsplanering och genomförande av tillsyn enligt Sevesolagstiftningen omfattar följande punkter.

- Länsstyrelsen ska planera, genomföra och följa upp tillsynsbesök hos verksamheterna.
- Länsstyrelsen ska årligen upprätta en tillsynsplan⁴ för Sevesotillsynen på regional nivå, alternativt göra en årlig revidering av befintlig tillsynsplan. Tillsynsplanen ska innefatta samtliga verksamheter i länet som omfattas av Sevesolagen (Sevesoverksamheter) och ska vara beslutad av länsstyrelsen.
- Tillsynsplanen för Sevesotillsyn ska inte förväxlas med länsstyrelsens tillsynsplan enligt miljötillsynsförordningen, men kan vara en del av den.
- För varje Sevesoverksamhet ska länsstyrelsen upprätta ett tillsynsprogram. Tillsynsprogrammet ska kontinuerligt uppdateras efter genomförda tillsynsbesök eller när nya omständigheter motiverar det. Varje tillsynsprogram ska bl.a. innehålla en redogörelse av genomförda och planerade tillsynsaktiviteter, tillsynsbesök och en sammanfattning av resultatet av genomförda tillsynsbesök samt länsstyrelsens redovisning av den systematiska bedömningen av farorna för allvarliga kemikalieolyckor.⁵
- Länsstyrelsens tillsynsuppgift är att följa upp och granska lagefterlevnad inom nedanstående tillsynsområden:
 - Verksamhetsutövarens tillstånd och anmälan.
 - Verksamhetsutövarens handlingsprogram och säkerhetsledningssystem.
 - Verksamhetsutövarens säkerhetsrapport.
 - Verksamhetsutövarens interna plan för räddningsinsats.
 - Inträffade olyckor och tillbud vid verksamheten som hade kunnat orsaka allvarliga kemikalieolyckor.
 - Kommunens lagefterlevnad gällande *information till allmänheten*.
 - Att verksamhetsutövaren har identifierat och hanterat faktorer i omgivningen som kan påverka säkerheten.
- Läs mer om ovanstående tillsynsområden som utvecklas och beskrivs i Bilaga 1 - Tillsynsområden inom Sevesotillsynen.

⁴ 18 § Sevesolagen samt 12 § Sevesoförordningen och 14 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

⁵ 18 § Sevesolagen samt 13 § och 14 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

- Länsstyrelsen ska genomföra minst ett tillsynsbesök varje år för verksamheter på den högre kravnivån och minst ett tillsynsbesök vart tredje år hos verksamheter på den lägre kravnivån.
- Om länsstyrelsen har utarbetat tillsynsprogram som är grundat på en systematisk bedömning av faran för en allvarlig kemikalieolycka vid de berörda verksamheterna, kan tillsynsbesöken genomföras med längre tidsintervaller än vad som föreskrivs. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till verksamhetens art och omfattning och till hur bestämmelserna för verksamheten har följts. Resultatet av en sådan analys ska redovisas i verksamhetens tillsynsprogram.⁶
- Länsstyrelsen ska ha fastställda rutiner och förmåga att genomföra tillsyn som är anpassad utifrån den aktuella verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Tillsynen ska utföras oberoende av om handlingsprogram, säkerhetsrapporten eller några andra rapporter har lämnats in. Tillsynen ska vara utformad så att den medger en planerad och systematisk granskning av de tekniska system samt organisations- och driftssystem som tillämpas vid verksamheten.
- Länsstyrelsen ska vid behov samverka med berörda tillsynsmyndigheter, som exempelvis kommun, MSB och Arbetsmiljöverket.⁷
- Länsstyrelsen ska beakta erfarenheter från tidigare Sevesotillsyn och eventuella olyckor och tillbud, som ligger till grund för inriktning av kommande års Sevesotillsyn. Erfarenheterna bör framgå av tillsynsprogrammen. Underlaget är ingångsvärden till behovsanalysen och den årliga översynen av tillsynsprogrammen.
- Länsstyrelsen ska handlägga övriga inkommande tillsynsärenden inom Sevesoområdet.
- Länsstyrelsen ska kontinuerligt uppdatera Sefari, vilket innebär efter genomfört tillsynsbesök, upprättade och uppdaterade/reviderade Sevesodokument samt när det skett några ändringar vid verksamheten som föranleder uppdatering av Sefari.

⁶ 16 § Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor (Sevesoförordningen).

⁷ 20 § Sevesoförordningen föreskriver att länsstyrelsen ska samordna tillsynen med den tillsyn som görs enligt miljöbalken och arbetsmiljölagen (1977:1160) i den utsträckning som det är lämpligt.

Kommunens plan för räddningsinsats inom Länsstyrelsernas Sevesotillsyn

Innan 2021-01-01 var kommunens plan för räddningsinsats ett tillsynsområde för länsstyrelsen att följa upp via sin tillsyn. I och med att MSB numer har tillsynsuppgiften att följa upp kommunens skyldighet enligt LSO-lagstiftningen, är det inte längre ett tillsynsområde för länsstyrelsen. Viss koppling finns fortfarande kvar för länsstyrelserna avseende arbetet med de kommunala planerna, därför följer här en redogörelse för vilka skyldigheter som finns och kopplingen till länsstyrelsens tillsynsuppdrag.

Kommunens organisation för räddningstjänst har en skyldighet att upprätta en plan för räddningsinsatser för Sevesoverksamheter på den högre kravnivån. Planen ska ha den omfattning som säkerheten för omgivningen kräver och ska uppdateras och övas minst vart tredje år eller när det till följd av ändrade förhållanden finns anledning till det. Planen ska lämnas in till länsstyrelsen.⁸ Länsstyrelserna ska enligt upprättad rutin⁹ mellan Länsstyrelserna och MSB vidarebefordra den kommunala planen till MSB. MSB ansvarar för att följa upp att skyldigheterna avseende kommunala planer för räddningsinsats efterlevs då myndigheten ansvarar för tillsynen över kommunerna, enligt LSO.¹⁰

Verksamhetens interna plan för räddningsinsatser och kommunens plan för räddningsinsatser för den specifika Sevesoverksamheten behöver vara utformade så att de tillsammans kan hantera en allvarlig kemikalieolycka. MSB kan därför vid behov efterfråga de interna planerna av länsstyrelserna för att kunna avgöra detta. Länsstyrelserna har tillgång till de kommunala planerna för räddningsinsatser och kan behöva titta på dessa för att bedöma rimligheten i verksamhetens interna plan för räddningsinsats samt för att kunna bedöma om samverkan emellan kommunen och bolaget tycks vara ändamålsenlig vid upprättandet av den interna planen för räddningsinsats.

Det finns ett krav på att kommunens plan för räddningsinsatser ska samordnas med verksamhetens interna plan för räddningsinsatser.¹¹

När en befintlig säkerhetsrapport uppdateras ska kommunens plan för räddningsinsatser vara uppdaterad inom ett år. Sevesoverksamheten ska förse kommunen med de upplysningar som kommunen behöver för att upprätta planen för räddningsinsatser. Vid nyetablering av en Sevesoverksamhet med ny säkerhetsrapport ska kommunens plan för räddningsinsatser vara upprättad inom två år. Dessa skyldigheter ingår i MSBs tillsynsansvar, men Länsstyrelsen bör till MSB påtala brister om detta uppdagas.

⁸ 3 kap 6 § Förordning (2003:789) skydd mot olyckor (FSO).

⁹ Rutinen finns att tillgå på Länsstyrelsens Sevesosamverkansyta, MSB dnr: 2021-07971.

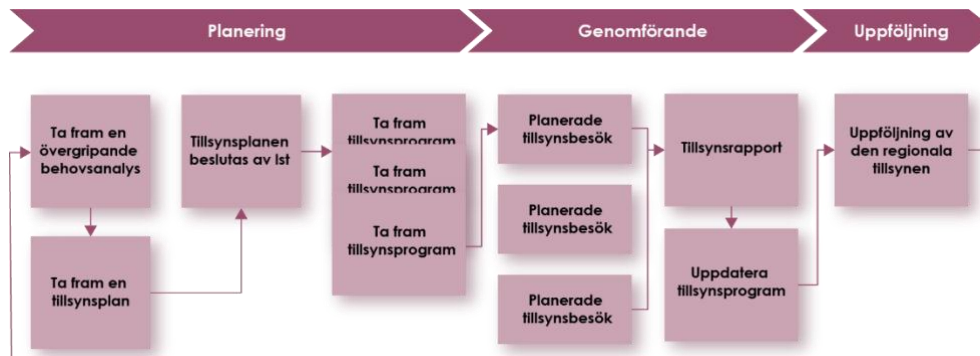
¹⁰ 1a § Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

¹¹ 12 § Sevesolagen.

3 Planering av tillsyn

Länsstyrelsens planering för Sevesotillsynen beskrivs översiktligt i följande bild.

Figur 1 Översiktlig sammanfattande bild av planering, genomförande och uppföljning av Sevesotillsyn

Ingångsvärde till den övergripande behovsanalysen.

Bilden beskriver den systematik som eftersträvas där erfarenheter från länsstyrelsens tidigare års tillsyn och andra ingångsvärden tas tillvara i planeringen av den fortsatta tillsynen. Målet med det systematiska arbetssättet av planeringen är att verksamheternas följsamhet till lagstiftningen ökar för varje år samt att MSB och länsstyrelserna får en gemensam bild över Sevesolagstiftningens tillämpning. Exempelvis att det tydliggörs om det finns det några områden där verksamheterna behöver utveckla lagefterlevnaden som leder till särskilda tillsynsområden som länsstyrelsen behöver fokusera på.

3.1 Övergripande behovsanalys

Steg ett vid framtagande av länsstyrelsens tillsynsplan för Sevesotillsyn är att genomföra en övergripande behovsanalys. Behovsanalysen behöver inte vara ett eget dokument utan kan ingå som ett eget avsnitt i tillsynsplanen.

Syftet med behovsanalysen är att ge en god beslutsgrund för fortsatt tillsynsplanering. Den bör vara vägledande för hur tillsynen ska inriktas för kommande år.

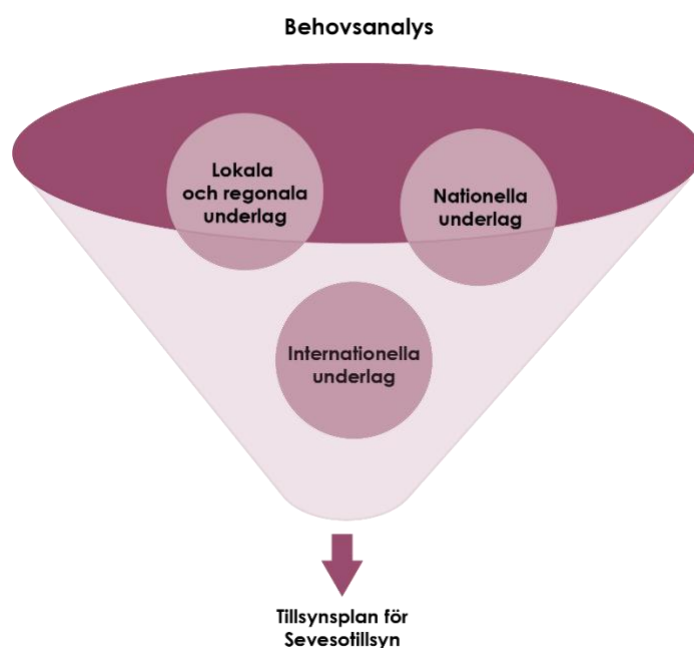
Målet med behovsanalysen är att samla underlag för att uppnå en mer likvärdig tillsyn och inriktning av Sevesotillsynen. Även olika vägledande material som publikationer från centrala myndigheter och praxis, dialog mellan tillsynsmyndigheter osv. bidrar till att uppnå en mer effektiv och likvärdig tillsyn.

Behovsanalysen ska inte förväxlas med den övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter som är ett särskilt avsnitt i länsstyrelsens tillsynsplan för Sevesotillsyn. Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter återkommer vi till i denna skrift.

De ingångsvärden som krävs för att göra behovsanalysen kan delas in i information som hämtas från lokal, regional, nationell och internationell nivå. Information ligger därefter till grund för länsstyrelsens regionala tillsynsplan för Sevesotillsyn och för tillsynsprogrammet för respektive verksamhet.

Utifrån de ingångsvärden som nämns ovan kan länsstyrelsen skapa en övergripande bild av tillsynsbehovet som sedan kan ligga till grund för upprättandet av tillsynsplanen.

Figur 2 Lokala, regionala, nationella och internationella underlag utgör ingångsvärden för behovsanalysen som ligger till grund för tillsynsplan för Sevesotillsyn

I behovsanalysen ska länsstyrelsen identifiera och konkretisera, utifrån egna erfarenheter, de behov och brister som länsstyrelsen bedömer att Sevesoverksamheterna har. Följande punkter kan vara lämpliga ingångsvärden till behovsanalysen:

- Resultat och uppmärksammade brister från tidigare genomförd tillsyn hos Sevesoverksamheterna som behöver beaktas och följas upp.
- Inträffade olyckor och tillbud samt lärdomar från dessa som bör följas upp. Det kan vara händelser som sker vid en specifik verksamhet men även lärande från händelser vid andra verksamheter med liknande hantering.
- Tillsynsområden som identifierats regionalt, nationellt och internationellt.
- Förändringar i lagstiftningen som kräver ytterligare eller förändrad tillsyn.
- Information från andra myndigheter som ger inriktning av tillsynsbehov.

Lokal och regional information

Länsstyrelsen behöver inhämta underlag från såväl lokal och regional nivå till behovsanalysen genom att kontinuerligt efterfråga och utbyta information med:

- Länsstyrelsens organisation för tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet (miljöbalken).
- Länsstyrelsens organisation för planfrågor (översiktsplan, detaljplan).
- Kommunens organisation för räddningstjänst (LSO och LBE).
- Kommunens miljöförvaltning (miljöbalken).

Länsstyrelsens interna samverkan och dialog med handläggarna inom miljöbalkstillsyn och tillståndsprövning enligt miljöbalken samt planfrågor kan ge värdefull information om verksamheterna. Därutöver ska information om det skett några olyckor eller tillbud vid verksamheterna tas i beaktande.

Värdefull information och underlag som berör Sevesotillsynen kan vara uppgifter som andra regionala myndigheter har att tillgå. Det kan exempelvis vara erfarenheter som kommunernas miljöförvaltningar har avseende hur en Sevesoverksamhet bedriver sin egenkontroll enligt miljöbalken. Erfarenheter kan även hämtas från kommunens organisation för räddningstjänst och deras tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO)¹² och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)¹³. Huvudregeln är att kommunen ansvarar för tillsyn av hantering av brandfarliga och explosiva varor för de verksamheter där kommunen har prövat tillståndet till hanteringen.

¹² Lag (2003:779) om skydd mot olyckor.

¹³ Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Nationell och internationell information

Inför behovsanalysen kan länsstyrelsen behöva inhämta information och underlag från nationella myndigheter men även från internationella forum.

Från nationell nivå ger MSB data i *rapporten Nationella bilden över Sevesolagen*¹⁴ som MSB årligen sammanställer genom uppföljning av länsstyrelsernas regionala tillsyn. Syftet med rapporten är att ge en lägesbild över länsstyrelsernas och verksamheternas tillämpning av Sevesolagstiftningen. Bilden ska bidra till inriktning av länsstyrelsernas regionala planering av Sevesotillsynen samt till inriktning av MSB:s arbete inom Sevesoområdet.

MSB informerar även om det skett några förändringar i Sevesolagstiftningen som behöver beaktas vid länsstyrelsens framtagande av tillsynsplanen för kommande år. Detta kan exempelvis vara omklassificering av ett farligt ämne som medför att ett farligt ämnes momentana kvantiteter/gränsmängder för högre eller lägre kravnivån ändrats. Det kan även vara nya publikationer och föreskrifter inom Sevesoområdet. MSB ger vid behov information och förtydligande gällande tolkningar i lagstiftningen som kan vara in-put till behovsanalysen.

Länsstyrelsen kan även inhämta information och upplysningar från MSB för Sevesoverksamheter som även omfattas av lagstiftningar som angränsar till Sevesolagstiftningen. MSB utövar tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)¹⁵ och lagen om skydd mot olyckor (LSO)¹⁶. MSB svarar för tillsynen över hanteringen av explosiva varor hos verksamhetsutövare där MSB provat frågor om tillstånd för tillverkning av explosiva varor eller på annat sätt provat frågan om tillstånd för hanteringen. Sedan 1 januari 2021 är det MSB som har tillsyn över att kommunerna följer lagen om skydd mot olyckor (LSO) och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Länsstyrelserna ska på begäran lämna information till MSB om lokala och regionala förhållanden.

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn av kemikalieintensiva verksamheter som även kan vara Sevesoverksamheter. Många kemikalieintensiva företag omfattas även av Sevesolagstiftningen, vilket gör att information från Arbetsmiljöverket kan vara värdefullt vid länsstyrelsens planering av Sevesotillsyn. Lagstiftningen skriver att länsstyrelsen ska samordna Sevesotillsynen med den tillsyn som görs enligt miljöbalken och arbetsmiljölagen i den utsträckning som det är lämpligt.¹⁷

Det kan även vara lämpligt att samordna Sevesotillsynen med den tillsyn som räddningstjänsten gör enligt LSO, då vissa krav i Sevesodirektivet har införts i LSO.

MSB samverkar även internationellt med olika aktörer och genomför omvärldsbevakning gällande Sevesofrågor som också kan ge värdefulla inspel till hur den regionala tillsynen bör inriktas. MSB deltar exempelvis vid TWG2-möten¹⁸ och

¹⁴ MSB upprättar varje år en sammanställning med bedömningar över hur lagefterlevnaden av Sevesolagstiftningens tillämpningsområde har varit föregående år. Den årliga rapporten har getts ut sedan 2016 och benämns Nationella bilden över Sevesolagen.

¹⁵ Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

¹⁶ Lag (2003:779) om skydd mot olyckor.

¹⁷ 20 § Sevesoförordningen (2015:236).

¹⁸ Technical Working Group on Seveso (TWG2) är en teknisk arbetsgrupp för Sevesotillsyn. Det informationsutbyte som äger rum avser god tillsynspraxis på Sevesoverksamheter.

bevakar tillsynsfrågor och potentiella utvecklingsområden inom Seveso. Om något särskilt tillsyns- eller utvecklingsområde lyfts fram och diskuteras vid TWG2-möten är det lämpligt att det även följs inom Sverige.

Även länsstyrelsernas Sevesohandläggare ges möjlighet till internationell omvärldsbevakning. Inom EU finns möjlighet till internationellt utbyte mellan Sevesohandläggare genom ”MJV – Mutual Joint Visist”. MJV-programmet förvaltas av EU kommissionens Joint Research Centre - Major Accident Hazard Bureau (JRC – MAHB).¹⁹ In-put från MJV-möten har även initierat till nationella tillsynskampanjer i Sverige som exempelvis korrosion och föråldrad utrustning vid Sevesoverksamheterna.

EU:s nätverk IMPEL bjuder årligen in länsstyrelsernas Sevesohandläggare till *seminarium om erfarenheter från inträffade industriolyckor*.

Information från internationella forum sprids på tillsynskonferenser.

3.2 Länsstyrelsens tillsynsplan

Syftet med tillsynsplanen enligt Sevesolagstiftningen är att länsstyrelsen övergripande ska visa vad tillsynen omfattar och vilka prioriteringar av tillsynen som ska göras. Planen ska visa vilken struktur och vilka rutiner som länsstyrelsen har för att bedriva Sevesotillsyn i länet.

Länsstyrelsen ska upprätta en tillsynsplan som ska uppdateras årligen²⁰ men kan omfatta flera år. Länsstyrelsen ska fatta beslut om tillsynsplanen.²¹

Länsstyrelsens tillsynsplan för Sevesotillsyn ska omfatta följande delar²²:

1. Vilket län som planen omfattar
2. Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter
3. Förteckning över de verksamheter som tillsynsplanen omfattar
4. Förteckning över grupper av verksamheter enligt 13a § Sevesolagen²³
Detta är verksamheter vid vilka risken för eller följderna av en allvarlig kemikalieolycka är högre på grund av verksamheternas geografiska läge och närhet till varandra samt deras innehav av farliga ämnen
5. Förteckning över de verksamheter där andra faktorer i omgivningen än andra verksamheter (externa risker) kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka
6. Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram
7. Planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök

¹⁹ https://minerva.jrc.ec.europa.eu/EN/content/minerva/641e7c76-9be6-404d-9138-d0724a779c79/mjv_programme
²⁰ 14 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

²¹ 18 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

²² 12 § samt bilaga 3 i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

²³ Lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

8. Rutiner för tillsyn enligt 17 § förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor
9. Rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter. De olika delarna beskrivs nedan och i bilaga 1 finns en mall med den rubrikstruktur som kan användas då tillsynsplanen tas fram.

Figur 3 De tre stegen vid planering och framtagande av tillsynsplan för Sevesotillsyn

Vilket län och år planen omfattar

Vilket län och år som tillsynsplanen för Sevesotillsyn omfattar presenteras lämpligen i tillsynsplanens rubrik och behöver därför ingen egen punkt i tillsynsplanen.

Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter

Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter kan uttryckas som en allmän och översiktlig bedömning av säkerhetsfrågorna vid Sevesoverksamheterna i länet som är av betydelse för att begränsa konsekvenserna för människors hälsa och miljö.

Övergripande riskbild

Den övergripande bedömningen av relevanta säkerhetsaspekter bör innehålla en beskrivning av riskbilden till följd av Sevesoverksamheterna i länet.

- En beskrivning av antal verksamheter på lägre och högre kravnivå. Det är även lämpligt att övergripande redogöra för de branscher och de farliga ämnen (brandfarliga, explosiva, oxiderande, giftiga, miljöfarliga) som hanteras.

Exempel på beskrivning:

I länet finns vid denna plans upprättande 26 verksamheter som omfattas av Sevesolagen. Av dessa omfattas 15 av den högre kravnivån och 11 av den lägre kravnivån. Verksamheterna uppvisar en stor spridning vad gäller storlek på verksamhet, typ av verksamhet samt typ av risk. I länet finns det processindustrier där ett flertal farliga ämnen hanteras, exempelvis svaveldioxid, metanol, formalin samt andra giftiga, brandfarliga, oxiderande och miljöfarliga ämnen. Det finns även depåanläggningar som förvarar olika petroleumprodukter med brandrisk och risk för förorening av vattenrecipient som största riskerna. Därutöver finns det 5 bergtäkter med hantering av explosiva ämnen som omfattas av Sevesolagstiftningen. För dessa har risken för utomstående bedömts som små på grund av verksamheternas lokalisering och hantering.

- En beskrivning av de mest relevanta av de identifierade och tänkbara allvarliga kemikalieolyckorna som kan inträffa vid de verksamheter som finns i länet. Det bör även framgå vilka konsekvenser som olyckorna kan ha samt vilken beredskap som finns för att hantera dessa olyckor.

Exempel på beskrivning:

Riskerna vid länets Sevesoverksamheter är kopplade till hantering av brandfarliga ämnen så som petroleumprodukter, etanol och gasol som hanteras vid oljedepåer, berggrum, massafabriker, kraftvärmeverk och verkstadsindustri. Ytterligare verksamheter som kan orsaka bränder och explosioner är sprängmedelshantering vid bergtäkter. Vidare finns verksamheter som hanterar stora mängder kemikalier som kan orsaka skador för både människor och miljön om de kommer ut i omgivningen. Exempel på verksamheter är ytbehandlare och kemikalietillverkning. Temat för tillsynen kommer att anpassas utifrån tidigare uppmärksammade brister men inspel kommer även göras från Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd för tillsyn

- En beskrivning av vilka åtgärder som vidtagits för att förebygga som begränsa följderna av de identifierade och tänkbara allvarliga kemikalieolyckorna. Även planerade åtgärder för att höja beredskapen bör redovisas.

Exempel på beskrivning:

De Sevesoverksamheter som har identifierat de största och allvarligaste scenarierna har industribrandkår och en ökad beredskap för att kunna hantera olyckor (utsläpp och brand) med farliga ämnen. Verksamheterna genomför övningar av de interna planerna för räddningsinsatser vid verksamheterna, Flertalet övningar sker tillsammans med de kommunala räddningstjänsterna och länsstyrelsen följer kontinuerligt upp verksamheternas övningsverksamhet via tillsynen.

Förteckning över de verksamheter som planen omfattar

I detta avsnitt ska länsstyrelsen beskriva vilka verksamheter i länet som omfattas av Sevesolagstiftningens bestämmelser. Det bör även framgå om de omfattas av högre eller lägre kravnivå. Uppgifterna kan med fördel redovisas överskådligt i en tabell.

Tabell 1 Exempel på tabell för redovisning av vilka verksamheter som planen omfattar

Verksamhetens namn	Kommun	Högre eller lägre kravnivå	Farligt ämne och primär risk
Verksamhet A			
Verksamhet B			

Förteckning över grupper av verksamheter enligt 13a § Sevesolagen

Om två eller flera Sevesoverksamheter kan påverka varandras riskbild ska de berörda verksamhetsutövarna utbyta lämplig information med varandra för att kunna beakta arten och omfattningen av den sammanlagda faran för en allvarlig kemikalieolycka. Detta ska framgå i verksamheternas handlingsprogram, säkerhetsledningssystem, säkerhetsrapporter och interna planer för räddningsinsatser.

I tillsynsplanens avsnitt *Förteckning över grupper av verksamheter enligt 13a§ Sevesolagen* ska länsstyrelsen beskriva de Sevesoverksamheter där följd effekter kan uppkomma på grund av Sevesoverksamhetens geografiska lokalisering med avseende på närhet till andra Sevesoverksamheter.

Länsstyrelsen ska genom sin tillsyn följa upp att alla Sevesoverksamheter har identifierat och kommunicerat riskbilden vid den egna verksamheten med närliggande verksamheter samt om denna kan komma att påverka eller påverkas av omgivande verksamheter.

Exempel på beskrivning:

I länet finns det två Sevesoverksamheter på den högre kravnivån och en på lägre kravnivå som kan påverka varandra och på så sätt öka riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. Dessa verksamheter är:

- Verksamhetens namn, högre kravnivå, (oljedepå)
- Verksamhetens namn, högre kravnivå (oljedepå)
- Verksamhetens namn, lägre kravnivå (oljedepå)

Förteckning över de verksamheter där andra faktorer i omgivningen kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka

Sevesoverksamheterna ska identifiera faktorer som finns i deras närhet, som kan påverka eller öka faran för en allvarlig kemikalieolycka. Dessa faktorer är andra yttre faktorer än de som ska anges i ovanstående avsnitt om Sevesoverksamheters närhet till varandra och hur de kan påverka varandra, enligt 13a § Sevesolagen.

I tillsynsplanens avsnitt *Förteckning över de verksamheter där faktorer i omgivningen kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka* ska länsstyrelsen ange de Sevesoverksamheter som har andra risk- eller farokällor (än Sevesoverksamheter) som beror på faktorer i omgivningen som kan påverka säkerheten hos Sevesoverksamheterna.

Faktorer i omgivningen som kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka kan delas in i yttre faktorer och naturliga faktorer.

Yttre faktorer/orsaker

Med yttre faktorer avses i detta sammanhang orsaker som faller utanför Sevesolagstiftningens tillämpningsområde samt områden och projekt som skulle kunna ge upphov till eller öka risken för eller följderna av en allvarlig kemikalieolycka. Det kan vara händelser vid angränsande verksamhetsplatser (icke-Sevesoverksamheter) och transporter på väg och järnväg.

Påverkan skulle kunna vara från olyckor såsom kemikalieutsläpp, brand, explosion vid närliggande verksamhetsplatser (icke-Sevesoverksamheter) och transporter.

Annan närliggande verksamhet än Sevesoverksamhet, d.v.s. det inträffar en olycka eller incident i en anläggning som inte omfattas av Sevesolagen, som skulle kunnat orsaka en allvarlig kemikalieolycka hos en närliggande Sevesoverksamhet.

Exempel på beskrivning – Annan närliggande verksamhet än Sevesoverksamhet

Följande Sevesoverksamheter har närliggande verksamhetsplatser och transporter som skulle kunna påverka eller öka faran för en allvarlig kemikalieolycka:

- Verksamhetens namn, närhet till järnväg och väg med tunga transporter
- Verksamhetens hamn, närhet till verkstadsindustri (icke Sevesoverksamhet) med gasflaskor

Naturliga faktorer/orsaker

Orsaker som uppkommer till följd av naturliga faktorer/naturhändelser som skulle kunna ge upphov till eller öka risken för eller följderna av en allvarlig kemikalieolycka. Det kan exempelvis vara översvämning, ras, skred, onormala temperaturer, hårda vindar, stormvågor och brand.

Exempel på beskrivning – naturliga faktorer

När det gäller naturolyckor, känslighet för klimatförändringar m.m. har de geografiska områden i länet som bedöms kunna komma att påverkas av t.ex. översvämningar, ras och skred etc identifieras genom Länsstyrelsens regelbundna risk- och sårbarhetsanalyser samt arbetet med klimatanpassning....

Verksamheter inom berörda områden där naturolyckor m.m. kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka har identifierats. Berörda geografiska områden och verksamheter i det här avseendet framgår översiktligt nedan....

Skredrisk längs xxxx älv har kartlagts av SGI bl.a. för att kunna möta kommande klimatförändringar. Ett flertal verksamheter som är lokaliserade nära älven bedöms kunna beröras av skredrisk.

- Verksamhetens namn
- Verksamhetens namn

Tabell 2 Ett annat alternativ är att presentera faktorer i omgivningen samlade i en matris

Verksamhetens namn	Skyfall, höga vattennivåer, översvämning	Ras och skred	Höga vindstyrkor	Åska, blixtnedslag och elbortfall
Verksamhet A	X	X	X	X
Verksamhet B			X	X

Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram

MSB:s föreskrift MSBFS 2015:8 § 11 föreskriver att tillsynen ska vara utformad för att medge en planerad och systematisk granskning av de tekniska system samt organisations- och driftsystem som tillämpas vid verksamheten och särskilt omfatta kontroll av

- att åtgärder har vidtagits för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och för att begränsa följderna av sådana olyckor,
- att uppgifterna i handlingsprogrammet, säkerhetsrapporten eller någon annan handling som lämnats in till länsstyrelsen överensstämmer med omständigheterna vid verksamheten, samt
- att allmänheten har fått tillgång till den information som föreskrivs i 14 § Sevesolagen.

I detta avsnitt kan länsstyrelsen övergripande beskriva de uppgifter som tillsynsarbetet omfattar. Exempelvis att länsstyrelsen/handläggarna utöver den årliga planeringen av Sevesotillsynen ska

- genomföra tillsynsbesök hos verksamheterna
 - årliga tillsynsbesök hos verksamheter på den högre kravnivån samt
 - minst en gång vart tredje år hos verksamheter på lägre kravnivå
- genomföra uppföljande tillsyn vid uppkomst av allvarliga brister, klagomål eller olycka
- granska verksamheternas reviderade/uppdaterade Sevesodokument (handlingsprogram, säkerhetsrapporter, interna planer för räddningsinsatser samt information till allmänheten) som inkommer till länsstyrelsen,
- handlägga anmälningar enligt 6 § Sevesoförordningen
- delta i samråd enligt 13 § Sevesolagen,

Övriga uppgifter kan vara:

- delta vid samråd och prövningar enligt miljöbalken av både vid MPD och mark- och miljödomstolarna
- delta som observatör vid Sevesoverksamheternas övningar av plan för räddningsinsatser vid nödsituationer (lägre kravnivå) samt vid övning av interna planer för räddningsinsatser (högre kravnivå).
- delta vid forum/nätverk där Sevesoverksamheter samverkar kring risk- och säkerhetsfrågor.

I tillsynsplanens avsnitt *Rutin för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram* ska länsstyrelsen beskriva sina rutiner inför planering av det kommande årets tillsyn inklusive samverkan med andra myndigheter. Även arbetet med att ta fram den övergripande behovsanalysen bör beskrivas i detta avsnitt.

Av rutinen bör det framgå när planeringen ska påbörjas, vilka moment som ingår i planeringen, vem som är ansvarig handläggare och chef samt att tillsynsplanen ska beslutas av länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bör även redogöra för sin samverkan med olika myndigheter för att kunna upprätta tillsynsplan, tillsynsprogram och genomföra tillsyn. Av beskrivningen bör det framgå vilka myndigheter som länsstyrelsen samverkar med, hur ofta länsstyrelsen har samverkansmöten med andra berörda myndigheter samt om det är någon särskild tillsynsfråga/område som de samverkar med någon av myndigheterna.

Länsstyrelsen ska även ha en rutin för planering – genomförande – återkoppling av tillsynsbesök hos Sevesoverksamheterna. Av rutinen bör det framgå hur och när länsstyrelsen kontaktar verksamheterna inför tillsynsbesök. Om länsstyrelsen har en agenda med stående punkter som alltid tas upp vid tillsynsbesök bör det framgå samt kort beskrivning av de tillsynsstöd som länsstyrelsen kan använda vid tillsyn av olika tillsynsområden vid tillsynsbesöken. Det bör även framgå inom vilket tidsintervall som länsstyrelsen ska återkoppla resultatet av tillsynen till verksamheten.

Rutinerna bör även omfatta hur uppföljning av tillsynen kommuniceras med verksamheten samt hur och när uppgifter från tillsynen förs in i tillsynsprogrammen och i Sefari.

Länsstyrelsen bör ha en rutin som beskriver att Sefari ska uppdateras kontinuerligt, vilket innebär efter genomfört tillsynsbesök, uppdaterade/reviderade Seveso-dokument samt när det skett några ändringar vid verksamheten som föranleder uppdatering av Sefari.

Planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök

I tillsynsplanens avsnitt om *planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök* ska länsstyrelsen ange de verksamheter som ska besökas under året och vilka granskningsinsatser²⁴ som är inplanerade. Exempelvis vilka verksamheter som har säkerhetsrapporter som länsstyrelsen planerar att granska under året. Ett överskådligt sätt är att sammanfatta insatser och aktiviteter exempelvis i en tabell.

Tabell 3 Exempel på tabell för planerade tillsynsaktiviteter, inklusive tillsynsbesök

Verksamhetens namn	Kommun	Högre eller lägre kravnivå	Tillsynsdatum	Tillsynsaktivitet	
				Skrivbordstillsyn	Tillsynsbesök
Verksamhet A		Högre	xxxx-03-12	Granska reviderad säkerhetsrapport	Nödlägesplanering
Verksamhet B		Lägre	xxxx-04-10	-	SLS

Länsstyrelsen ska genomföra tillsynsbesök hos verksamheterna minst en gång per år för de verksamheter som tillhör den högre kravnivån. För verksamheter som tillhör den lägre kravnivån ska ett tillsynsbesök genomföras minst var tredje år.

²⁴ Länsstyrelsen granskar den av verksamheten upprättad eller reviderad säkerhetsrapport, handlingsprogram och säkerhetsledningssystem, intern plan för räddningsinsatser och information till allmänheten.

Ett längre tidsintervall mellan tillsynsbesöken kan endast medges då länsstyrelsen har utarbetat tillsynsprogram och gjort en systematisk bedömning av faran för en allvarlig kemikalieolycka vid de berörda verksamheterna. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till verksamhetens art och omfattning och till hur bestämmelserna för verksamheten har följts.

Utifrån tillsynsplanen ska länsstyrelsen utarbeta ett tillsynsprogram för varje Sevesoverksamhet.²⁵

Rutiner för tillsyn enligt 17 § Sevesoförordningen

Sevesoförordningens 17 § föreskriver att utöver tillsyn enligt beslutat tillsynsprogram ska länsstyrelsen genomföra tillsyn så snart som möjligt för att undersöka allvarliga klagomål, allvarliga olyckor och händelser som kunde ha lett till en allvarlig kemikalieolycka, tillbud samt situationer när de bestämmelser som gäller för verksamheten inte följs.

I tillsynsplanens avsnitt om *rutiner för tillsyn enligt 17 § Sevesoförordningen* ska länsstyrelsen beskriva sina rutiner för hur länsstyrelsen ska genomföra tillsyn efter allvarliga klagomål, allvarliga olyckor och händelser som kunde ha lett till en allvarlig kemikalieolycka samt situationer när de bestämmelser som gäller för verksamheten inte har följts. Av rutinen bör det framgå hur länsstyrelsen ska agera och genomföra tillsyn. Rutinen kan innehålla stöd för bedömning av allvarlighetsgraden av det som inträffat och om extra tillsyn behövs eller krävs. Länsstyrelsen ska göra bedömningar vid varje enskilt fall bl.a. utifrån den samlade risken. Det bör även framgå hur snart den extra tillsynen ska utföras (omgående eller så snart det kan ske) samt om den extra tillsynen ska samordnas med några andra myndigheter. Rutinen bör även tydliggöra inom vilken tid ska resultatet meddelas verksamhetsutövaren.

Rutinen för tillsyn enligt 17 § Sevesoförordningen ska omfatta samtliga situationer:

- När det inkommer allvarliga klagomål från andra myndigheter eller andra aktörer.
- När det inträffar en allvarlig olycka eller händelser som kunde ha lett till en allvarlig kemikalieolycka inträffar.
- Vid situationer när de bestämmelser som gäller för verksamheten inte följs.

På länsstyrelsernas samarbetsyta för Seveso finns *Rutin vid icke ordinarie tillsyn enligt 17§ förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor*, som kan användas som stöd vid tillsyn.

²⁵ 18 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen).

Rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter

Länsstyrelsen har det operativa tillsynsansvaret enligt Sevesolagen och därmed ansvaret för att genomföra tillsyn enligt lagen. Det finns andra myndigheter, som har tillsynsansvar enligt angränsande lagstiftningsområden som behöver involveras i Sevesotillsynen för att tillsynen ska vara effektiv. Länsstyrelsen bör samverka med övriga myndigheter kring såväl planering, genomförande som uppföljning av Sevesotillsynen. Målet är att få en helhetsbild över tillsynsbehovet och vilka bedömningar som kan göras av tillsynsresultatet.

Länsstyrelsen ska i tillsynsplanens avsnitt om *rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter* beskriva de rutiner och samarbetsformer som länsstyrelsen har för samverkan med andra myndigheter i planering, genomförande och uppföljning av tillsynsbesök.

De myndigheter som i första hand är aktuella vid extern samverkan är:

- Kommunernas miljöförvaltning.
- Kommunens organisation för räddningstjänst.
- Arbetsmiljöverket.
- MSB avseende tillsyn enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).
- MSB svarar för tillsynen över hanteringen av explosiva varor hos verksamhetsutövare där MSB prövat frågor om tillstånd för tillverkning av explosiva varor eller på annat sätt prövat frågan om tillstånd för hanteringen. En Sevesoverksamhet kan även omfattas av LBE.
- MSB avseende kommunens plan för räddningsinsatser enligt förordning (2003:789) och skydd mot olyckor²⁶.
- MSB har sedan 1 januari 2021 enligt LSO det utpekade ansvaret för tillsyn över kommunerna och att de följer lagstiftningen.

Tillsynsplanen ska beslutas av länsstyrelsen

När länsstyrelsen har färdigställt den årliga tillsynsplanen ska den beslutas av länsstyrelsen. Beslutsdatum och vem som beslutat ska framgå.

Med utgångspunkt från tillsynsplanen ska länsstyrelsen utarbeta ett tillsynsprogram för varje verksamhet som är lokaliserad inom länet.²⁷

²⁶ 4-6 §§ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8) samt 5 kap.1a§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

²⁷ 18 § Sevesolagen (1999:381).

Bilaga 1 – Tillsynsområden inom Sevesotillsynen

Nedan följer en beskrivning av olika tillsynsområden inom Sevesotillsynen som länsstyrelsen har att följa upp och granska lagefterlevnaden utav.

Tillstånd och anmälan

Länsstyrelsen får utöva tillsyn över domar och beslut som meddelats enligt miljöbalken vid den integrerade miljö- och säkerhetsprövningen. Att granska detta tillsynsområde innebär att följa upp att verksamhetsutövaren följer sitt tillstånd enligt miljöbalken bland annat att de maximalt hanterar och lagrar de mängder farliga ämnen som ryms inom det givna tillståndet.

Verksamheten kan även ha åtagit sig vissa säkerhetshöjande åtgärder i sin tillståndsansökan som länsstyrelsen behöver följa upp. Det kan finnas villkor i tillståndet avseende säkerheten vid verksamheten med koppling till Sevesolagstiftningen. Dessa villkor behöver följas upp via Sevesotillsynen. Länsstyrelsen bör vid Sevesotillsyn och tillsyn av säkerhetsvillkor samverka med den myndighet som har miljöbalkstillsynen.

För de Sevesoverksamheter som inte är tillståndspliktiga enligt miljöbalken ska verksamhetsutövaren lämna in en anmälan enligt Sevesolagstiftningen till länsstyrelsen. Länsstyrelsens uppgift är att granska anmälan och följa upp den vid tillsyn.

Handlingsprogram och säkerhetsledningssystem

Alla Sevesoverksamheter är skyldiga att utarbeta ett handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor ska förebyggas. Handlingsprogrammet ska genomföras genom ett säkerhetsledningssystem.²⁸

Verksamheternas handlingsprogram granskas inför och i samband med tillsynsbesök. Sevesoverksamhetens handlingsprogram ska följas upp, granskas och bedömas av länsstyrelsen för att säkerställa att det är ändamålsenligt och effektivt.

Vid tillsyn ska länsstyrelsen följa upp att handlingsprogrammet genomförts genom ett säkerhetsledningssystem samt att ledningssystemet är proportionerligt mot farorna, de industriella aktiviteterna och organisationens komplexitet och att det grundar sig på en bedömning av riskerna.

²⁸ 8 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen).

Att vid ett enda tillfälle kontrollera och bedöma hela handlingsprogrammet och att det genomförts genom säkerhetsledningssystemet kan vara svårt och därför kan olika delar av handlingsprogrammet behöva kontrolleras vid olika tillfällen.

Huvudsaken är att tillsynen leder till att verksamhetens hela handlingsprogram kan bedömas. De bedömningar som görs för hela eller delar av handlingsprogrammet ska föras in i tillsynsprogrammet efter genomfört tillsynsbesök eller efter det att det granskats. Granskningen görs utifrån befintligt och uppdaterat tillsynsstöd.

Det kan även framgå med vilka som remissförfarande sker, exempelvis miljöförvaltningen och räddningstjänsten i den aktuella kommunen.

MSB har gett ut en publikation om skyldigheter gällande handlingsprogram och säkerhetsledningssystem.

MSB publikation – Handlingsprogram och säkerhetsledningssystem

Handlingsprogram och säkerhetsledningssystem: Ett stöd vid det systematiska arbetet med att upprätta, förnya och granska ett handlingsprogram och ett säkerhetsledningssystem. Publikationsnummer MSB15799 – september 2020, ISBN-nummer 978-91-7927-043-8

Säkerhetsrapport

Sevesoverksamheter på högre kravnivå är skyldiga att upprätta en säkerhetsrapport.

Länsstyrelsens tillsynsuppgift är att granska Sevesoverksamheternas säkerhetsrapporter och ska göras dels i samband med att ett nytt tillstånd prövas enligt miljöbalken och dels i samband med att en säkerhetsrapport uppdateras och inkommer till länsstyrelsen. Verksamhetsutövaren ska se över säkerhetsrapporten regelbundet, dock minst vart femte år, och vid behov uppdateras. Säkerhetsrapporten ska alltid uppdateras efter en allvarlig kemikalieolycka och innan en ändring genomförs i en verksamhet som väsentligt kan påverka faran för allvarliga kemikalieolyckor. En uppdaterad säkerhetsrapport ska ges in till länsstyrelsen så snart den har färdigställts.

Länsstyrelsens granskning innefattar bl.a. att följa upp att säkerhetsrapporten överensstämmer med omständigheterna vid verksamheten. I detta ingår bland annat:

- den beskrivning av de farliga ämnen som förekommer vid verksamheten
- att säkerhetsrapporten visar att riskerna för allvarliga kemikalieolyckor har identifierats och hanterats på ett acceptabelt sätt
- att förebyggande och begränsande åtgärder utförts eller finns till förfogande vid händelse av en allvarlig kemikalieolycka.

MSB har gett ut en publikation om skyldigheter gällande säkerhetsrapport.

MSB publikation – säkerhetsrapport

Säkerhetsrapport: Ett stöd vid det systematiska arbetet med att upprätta, förnya och granska en säkerhetsrapport. Publikationsnummer MSB915 – reviderad november 2016, ISBN 978-91-7383-703-3

Intern plan för räddningsinsatser

Sevesoverksamheter på högre kravnivå är skyldiga att upprätta en intern plan för räddningsinsatser. Verksamhetens interna plan för räddningsinsatser är en del av säkerhetsrapporten.

Verksamhetsutövaren ska uppdatera den interna planen vart tredje år, eller tidigare om så anses nödvändigt vilket bör följas upp vid tillsynen. Den interna planen ska beskriva hur verksamhetens interna beredskap är organiserad och hur verksamheten agerar vid en allvarlig kemikalieolycka. Den interna planen ska även övas inom treårsperioden.

Länsstyrelsens tillsynsuppgift är att granska planen, dels i samband med att ett nytt tillstånd prövas enligt miljöbalken och dels i samband med att den interna planen uppdateras och inkommer till länsstyrelsen.

Vid tillsyn bör länsstyrelsen följa upp är att den interna planen beaktar alla relevanta olycksscenarier och har arbetats fram i samråd med kommunen, de anställda och annan personal som kan påverka säkerheten. Den interna planen är också ett underlag för kommunens arbete med att upprätta en kommunal plan för räddningsinsats. I samband med tillsynsbesök bör även genomförda övningar följas upp.

Länsstyrelsen bör upplysa verksamhetsutövarna att man vill ha information om planerade övningar samt att länsstyrelsen vill bli inbjuden att delta på större interna övningar och samövningar med räddningstjänsten som observatörer.

MSB har gett ut en publikation om Sevesoverksamheters skyldighet gällande nödlägesplanering.

MSB publikation – nödlägesplanering

Nödlägesplanering: skyldigheter i Sevesolagstiftningen för Sevesoverksamheter. Publikationsnummer MSB2159-mars 2023, ISBN: 978-91-7927-353-8

Information till allmänheten

Den kommun där en Sevesoverksamhet ligger ska se till att allmänheten får tillgång till aktuell information om de verksamheter som omfattas av Sevesolagen.

För alla verksamheter på lägre och högre kravnivån finns skyldigheter vad gäller information till allmänheten, men kraven är olika beroende på kravnivå.

Skyldigheter gällande information till allmänheten regleras i

- 14 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen).
- 11-12 §§ samt bilaga 4 i förordningen 2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesoförordningen).
- 7-8 §§ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Den information som ska finnas tillgänglig för allmänheten ska kunna nås via kommunens hemsida. Informationen ska ses över och vid behov uppdateras när väsentliga förändringar genomförs vid verksamheten. Om ett kommunalförbund har hand om kommunens räddningstjänst ska informationen kunna nås via såväl förbundets som medlemskommunernas hemsidor.²⁹

För verksamhet som tillhör den högre kravnivån ska informationen också innehålla uppgift om vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas och hur de personer som löper risk att påverkas ska handla vid en allvarlig kemikalieolycka. Detta gäller även vid förhållande till personer i en annan kommun.³⁰ Den information som ska finnas tillgänglig för allmänheten ska regelbundet och utan begäran lämnas till allmänheten, dock minst vart femte år. Informationen ska samtidigt lämnas till den som bedriver hälso- och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten om områdena där aktiviteterna bedrivs kan påverkas av en allvarlig kemikalieolycka.³¹

²⁹ 7 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

³⁰ 14 § Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

³¹ 8 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

Länsstyrelsen tillsynsuppgift är att följa upp att kommunen, i samråd med verksamhetsutövaren, ger informationen i tillräcklig omfattning och till rätt målgrupper. Länsstyrelsens tillsynsuppgift omfattar också att följa upp att informationen är aktuell, ändamålsenlig och tillgänglig.

- Informationen till allmänheten ska kunna nås via kommunernas hemsidor.
- För verksamheter på högre kravnivå ska informationen dessutom aktivt lämnas till allmänheten, den som bedriver hälso- och sjukvård, skolverksamhet eller annan aktivitet som besöks av allmänheten om områdena där aktiviteterna bedrivs kan påverkas av en allvarlig kemikalieolycka.

MSB har gett ut en publikation om skyldigheten att informera allmänheten

MSB publikation – Information till allmänheten

Att informera allmänheten enligt Sevesolagen Vägledningen vänder sig till kommuner, verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. Publikationsnummer: MSB1858 - december 2021 ISBN: 78-91-7927-197-8

Olyckor och tillbud

Alla Sevesoverksamheter är även farliga verksamheter³². Alla farliga verksamheter är skyldiga att rapportera olyckor som inträffar vid verksamheten eller om det funnits överhängande fara för en sådan olycka.

- Om ett utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen från en farlig verksamhet kräver särskilda åtgärder till skydd för allmänheten, ska den som utövar verksamheten underrätta länsstyrelsen, Polismyndigheten och kommunen. Särskilda åtgärder för allmänheten kan vara utrymning, avspärning eller en uppmaning till människor att bege sig inomhus.³³
- Om en olycka som kan orsaka allvarliga skador på människor eller miljön inträffar vid en farlig verksamhet ska verksamhetens ägare eller verksamhetsutövaren på anläggningen omgående informera den kommun där anläggningen är belägen och MSB. Detsamma gäller om det funnits överhängande fara för en sådan olycka.³⁴

Länsstyrelsen har en tillsynsuppgift att följa upp inträffade olyckor samt tillbud som föranleder någon form av tillsynsinsats från länsstyrelsen.³⁵

³² 2 kap. 4 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

³³ 2 kap. 5 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

³⁴ 2 kap. 4 § förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO).

³⁵ 17 § förordningen 2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

För att minska risken för liknande olyckor och tillbud i framtiden bör länsstyrelsen följa upp och bedöma att verksamheten genomfört tillräckliga åtgärder. Inträffade allvarliga olyckor eller tillbud som uppmärksammas både vid omvärldsbevakning och vid den aktuella verksamheten bör noteras i tillsynsprogrammet och beaktas vid den systematiska bedömningen av risken för allvarliga kemikalieolyckor.

MSB har gett ut en publikation om farliga verksamheters skyldighet att rapportera inträffade olyckor och tillbud.

MSB publikation – Farliga verksamheters skyldighet att rapportera inträffade olyckor och tillbud

Farliga verksamheters skyldighet att rapportera inträffade olyckor och tillbud.
Publikationsnummer: MSB2156 - februari 2023 ISBN: 978-91-7927-350-7

Faktorer i omgivningen

I verksamhetsutövarens säkerhetsarbete ska, utöver förhållandena vid den egna verksamheten, hänsyn även tas till andra faktorer i omgivningen som kan påverka säkerheten. Särskilt beaktas närheten till annan Sevesoverksamhet eftersom exempelvis bränder eller explosioner i närbelägna verksamheter kan påverka säkerheten hos Sevesoverksamheten.

Vid utredning om sådana faktorer ska verksamhetsutövaren samråda med andra berörda Sevesoverksamheter, statliga/kommunala myndigheter, organisationer och enskilda som kan ha intresse i saken. Om det behövs för utredningen kan verksamheten begära hjälp med underlag från tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen bör i detta avseende beskriva vilka omgivningsfaktorer som finns och bedöma om verksamheten har identifierat eventuella omgivningsfaktorer i tillräcklig omfattning. Bedömningen bör även innefatta om tillräckliga åtgärder för att förhindra allvarliga kemikalieolyckor har gjorts. Om utredningen visar att två eller fler verksamheter påverkar varandra ska verksamhetsutövarna utbyta lämplig information för att kunna beakta arten och omfattningen av den sammanlagda faran för en allvarlig kemikalieolycka i sina handlingsprogram, säkerhetsledningssystem, säkerhetsrapporter och interna planer för räddningsinsatser. Verksamhetsutövarna ska gemensamt ta fram informationen och lämna den till den kommun eller de kommuner där verksamheterna ligger.

Länsstyrelsens tillsyn omfatta att kontrollera att/hur informationsutbyte har skett samt att undersöka hur verksamheterna har samverkat kring framtagande av information till allmänheten.

På länsstyrelsernas samarbetsyta för Seveso finns tillsynsstöd för flera av länsstyrelsens tillsynsområden att använda vid tillsyn av Sevesoverksamheternas lagefterlevnad.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap